

MAS
IN JONGE
HANDEN

JEUGD VEROVERT MUSEUM

**MAS IN JONGE HANDEN
2006-2018
EEN TERUGBLIK**

MAS IN JONGE HANDEN 2006-2018 EEN TERUGBLIK

Inhoudstafel

DE PREHISTORIE	05
MAS IN JONGE HANDEN?	08
JONGEREN WERVEN: (HOE) WERKT HET (NIET)?	11
WAAROM VAN 16 TOT EN MET 26 JAAR?	13
EEN DIVERSE VRIENDENGROEP: DE SAMENWERKING MET ATLAS EN ARKTOS	14
DE FUNDAMENTEN: WAT MAS IN JONGE HANDEN BELANGRIJK VINDT	16
SUCCESSSEN EN MISSERS	18
EEN HOOGTEPUNT: DE EXPO INSTINCT	22
EEN AWARD EN EEN UITDAGENDE DIRECTEUR	24
OFF WE GO!	27
April 2017: quoi?	27
Zomer 2017: naar de depots	28
Najaar 2017: een titel	28
Het noorden kwijt	28
Voorjaar 2018: een scenograaf!	28
Voorjaar 2018: definitieve selectie van de objecten	30
Maart 2018: met de neus op de feiten	31
Paasvakantie 2018: werkdagen	31
Zomer 2018: (onder)zoeken, schrijven en schoonmaken	31
September 2018: handen uit de mouwen	33
Oktober 2018: persconferentie en opening!	33
Een wild programma	35
HET EINDRESULTAAT	36
In de ogen van de jongeren van MAS in Jonge Handen	36
In de ogen van het MAS	38
Hindernissen	39
Druk bezocht en erg gewaardeerd	40
WERKEN MET JONGEREN: 10 GEBODEN	43
COLOFON	48

VOOR WOORD

2006. Het MAS-in-opbouw zet de eerste stappen in de richting van een jongerenmuseum. Twaalf jaar later was er Instinct, een eigen tentoonstellingsproject waarin de jongeren van de groep MAS in Jonge Handen het voortouw namen, het hele proces lang. Instinct ging open in oktober 2018.

Het MAS en de coördinator van de jongerenwerking, die tot het MAS-team behoort, blikken in deze bladzijden terug op het traject van MAS in Jonge Handen en delen hun ervaringen. Die zijn ook gebaseerd op wat de jongeren zelf aanbrachten. We schetsen het verhaal, bekijken wat liep en wat minder goed liep, distilleren do's-and-don'ts en formuleren aanbevelingen. Het unieke proces dat tot Instinct leidde, beschrijven we uitvoerig.

De auteur: Liene Conard

Als 21-jarige enthousiasteling werd Liene na haar derdejaarsstage in Kunst- en Cultuurbemiddeling (bachelor Sociaal Werk aan de Karel de Grote-Hogeschool) in 2010 publiekswerker in het MAS. Zij coördineerde de eerste jongerententoonstelling in de vitrines van de wandelboulevard en stampte de jongerenwerking MAS in Jonge Handen mee uit de grond.

Haar jarenlange ervaring als (groeps)leidster in de scouts – jeugdbewegingen zijn in Vlaanderen sterke spelers – kwam daarbij van pas. Na acht jaar met evenementen, activiteiten en kleinere ingrepen in het museum opende MAS in Jonge Handen op 26 oktober 2018 haar eigen expo: Instinct.

**M
A
S**
IN JONGE
HANDEN

PRE
HISTOR
PRE
HISTOR
PRE
HISTOR

PRE HISTORIE

Pionier

Sinds 2006 onderzocht het MAS, dat in 2011 openging, methodieken rond jongerenparticipatie in musea. Dat resulteerde aanvankelijk in twee rapporten die de basis legden voor MAS in Jonge Hands zoals het tot en met 2019 bestond en werkte. Er werden in die eerste jaren ook twee evenementen en een tentoonstelling opgezet. Nog voor de deuren van het MAS opengingen, wilde het museum dus een plek veroveren in de leefwereld van jongeren, met als kernwoorden: participatie, emancipatie en het stimuleren van competenties. Het MAS was met deze ambitie in Vlaanderen een pionier.

Kies* (2007):

bijna 150 aanbevelingen voor jongerenparticipatie in musea, door een twintigtal experts uit het culturele en jongerenveld.

À la carte (2009):

een bevraging van Antwerpse jongeren over hun ongezoeten visie op musea. De basisvraag: hoe maken we musea toegankelijk voor jongeren?

In volle opbouwfase werden op de MAS-werf de evenementen **MAS in de Bache** en **MAS Under Construction** georganiseerd, samen met externe partners (jongerenorganisaties, de jeugddienst van de stad, scholen). Zij wierven de jongeren. Een van de aanbevelingen uit het Kies*-rapport werd zo meteen omgezet in praktijk: het betrekken van jongeren bij de ontwikkeling van het nieuwe museum. Voor MAS in de Bache beschilderden jongeren 'baches' die vervolgens tijdens een feestelijk moment om de MAS-werf werden opgehangen. MAS Under Construction bestond uit creatieve werfworkshops en een bezoek aan de bouwplaats.

In 2011 was Antwerpen Europese Jongerenhoofdstad en opende het MAS zijn deuren. Dat was een uitgelezen kans om MAS in Jonge Hands in de verf te zetten, en een ferme springplank voor een doorstart. Acht jongerengroepen gingen creatief aan de slag rond het thema 'Over de grenzen heen'. Geïnspireerd door de MAS-collectie en het gebouw gaven jongeren onder begeleiding van twee kunsteducatieve organisaties (Piazza dell'Arte en De Veerman) en kunstenaars Anne-Mie Van Kerckhoven vorm aan de vitrines in de wandelboulevard van het MAS. Het resultaat, dat een jaar lang te zien was, was in mei een van de openingstentoonstellingen. Alle kunstwerken werden na afloop geveild. De integrale opbrengst ging naar Music For Life, een jaarlijkse actie van Vlaamse radiozender Studio Brussel waarbij er geld wordt ingezameld voor het goede doel. De cijfers van het aantal boulevardbezoekers maken indruk: in één jaar tijd (mei 2011-april 2012) ging het om 884.484 mensen.

**M
A
S**
IN JONGE
HANDEN

MAS

IN JONGE

MAS

IN JONGE

MAS

IN JONGE

MAS

IN JONGE HANDEN?

MAS in Jonge Handsen: dat is sinds 2011 de naam van de jongerencrew van het MAS. Het gaat om een groep jonge vrijwilligers tussen 16 en 26 jaar die representatief wil zijn voor de Antwerpse jeugd. De ploeg wordt elk jaar verjongd en versterkt met nieuw talent.

Het uitgangspunt en doel: van het MAS ook een jongerenmuseum maken, een museum dat zijn aanbod en werking ook afstemt op de leefwereld en interesses van jonge mensen. Het middel: het initiatief in de handen van de jongeren zelf leggen en hen daarbij ondersteunen. Jongeren zijn voor het MAS partners, medewerkers en (toekomstige) curatoren.

Samen bedenken de jongeren acties, evenementen en activiteiten, en krijgen ze de ruimte om hun creativiteit bot te vieren en museale grenzen te verleggen. Ze kijken met een kritische blik naar het museum en proberen van het MAS een plezierige plek te maken voor jongeren. MAS in Jonge Handsen geeft hen een stem. Zij vullen het MAS-team aan en ze proberen ook andere jongeren te bereiken en tot het MAS te verleiden. Ze maken hen warm voor kunst, cultuur en erfgoed.

Dat is een win-win. De jongeren doen werkervaring op en vinden in het MAS een extra thuis waar ze mogen 'zijn', ook om te studeren of vrienden te ontmoeten. Voor het museum zijn ze een directe lijn naar een van de moeilijkste doelgroepen: jongeren.

Het MAS investeert in de werking door met een halftijdse coördinator te werken, die lid is van het team. De coördinator begeleidt en ondersteunt de jongeren, en is een brugfiguur tussen de jongeren en het MAS-team.

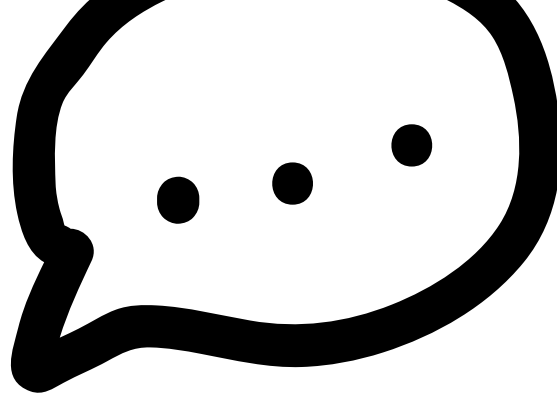
“Samen met jou kruipen we achter de schermen van het MAS en gaan we als partners op zoek naar onze jonge ziel die in het museum schuilt.”

Je krijgt de kans om het roer in handen te nemen en je wordt medecurator van dit museum.

“Welke kant vaart jouw schip uit? En wat wil jij in het MAS waar maken? Wij voorzien een opleiding, het budget, de kansen en een museum. Jij gaat hiermee aan de slag!”

JONGEREN WERVEN

(Hoe) werkt het (niet)?

Deze allereerste oproep in de zoektocht naar jongeren voor MAS in Jonge Handen leverde negen hoogopgeleide jongeren op. Zij legden een duidelijke culturele interesse aan de dag, ambieerden een job in de culturele sector en zagen deze vorm van vrijwilligerswerk als een ideale opstap. Representatief voor de Antwerpse jeugd waren ze niet.

Een patroon en hoe je het doorbreekt

Het bleek erg moeilijk om dit patroon te doorbreken. Met affiches en flyers, en via (toen nog) Netlog, Facebook, de website, stop-motion video's en andere creatieve impulsen probeerde het MAS elk jaar nieuwe potentiële jongerenkandidaten te bereiken, zoveel mogelijk. Tot op vandaag bestaat daar overigens geen gouden formule voor.

De selectie & mix

In 2015 veranderden we de aanpak grondig: er kwam een gerichte oproep met concretere informatie: wie zijn we, wat doen we, hoe gaat het in z'n werk, wat kan je verwachten? Van de kandidaten verwachtte het MAS een cv en een motivatiebrief. Een gerichte, betalende Facebookcampagne bij Antwerpse jongeren – straal: 15 kilometer – tussen 16 en 20 jaar leidde tot meer dan veertig aanmeldingen. We namen toen ook een belangrijke horde en konden een groep samenstellen die hoe langer hoe meer de diverse Antwerpse jeugd representeert.

Elk jaar, net voor de rush van de examens en de af te leveren groepswerken, lanceert het MAS sindsdien in de lente een nieuwe oproep. Zo kan MAS in Jonge Handen in de zomervakantie starten met een 'verse' groep, een mix van nieuwe jongeren en 'anciens'. Elke geïnteresseerde jongere wordt uitgenodigd voor een persoonlijk

gesprek, dat voor de coördinator erg nuttig is. Zo'n gesprek is noodzakelijk om de verwachtingen af te toetsen en de werking van MAS in Jonge Handen tot in de puntjes toe te lichten. De uiteindelijke selectie gebeurt op grond van een mix van motivatie, leeftijd, achtergrond, studiekeuze, persoonlijkheid en... het buikgevoel van de coördinator. De selectieprocedure zorgt ervoor dat jongeren zich serieus genomen voelen. Ze zijn trots dat ze deel uitmaken van het team. De vorming van een hechte en diverse groep is dan ook een van de hoofddoelstellingen.

Elke jongere gaat een engagement van minstens één jaar aan en kiest zelf om er al dan niet nog één of meer jaartjes aan te breien. Zo doorliep MAS in Jonge Handen Evy het volledige traject, van haar 16de tot haar 26ste. Zij is een uitzondering op de regel. We zien eenjaarsvliegen die met een Erasmusprogramma in Antwerpen verblijven of er studeren en op kot zitten. Dit soort vrijwilligerswerk vergt (te) veel van hen. Anderen wonen in Antwerpen en blijven vaak voor minstens drie à vier jaar bij MAS in Jonge Handen. In elk geval, de nieuwe lichting zorgt jaarlijks voor een frisse wind en nieuwe ideeën. Voor nieuwsgierigheid, spanning en ook voor een groepsdynamiek waarin je het evenwicht moet herstellen. **De 'anciens' nemen beginnelingen op sleeptouw en leren hen het MAS en de collecties beter kennen. Die wisselwerking werpt vruchten af.**

WAAROM VAN 16 tot 26?

In gesprekken en bij presentaties van de MAS-jongerenwerking wordt vaak de vraag gesteld waarom MAS in Jonge Handsen inzet op zo'n brede leeftijdscategorie. Het rapport Kies* uit 2007 had het over 15- tot 25-jarigen. Dat werd licht bijgestuurd omdat een vrijwilligerscontract pas ondertekend kan worden in het jaar waarin je 16 wordt.

De ervaring met MAS in Jonge Handsen heeft intussen geleerd dat 16- tot 18-jarigen anders in het leven staan dan 18-plussers. Zij hebben over het algemeen meer fantasie, sluiten zich aan bij MAS in Jonge Handsen vanuit een zekere onwetendheid en zijn nog minder 'gevormd' door een studiekeuze. 18-plussers van hun kant maken een weloverwogen keuze, denken vanuit hun studiekeuze en zijn meer geremd – of juist gestimuleerd – door eerdere ervaringen uit hun school of jeugdbeweging.

“Het is net de combinatie van de twee ‘categorieën’ jongeren die MAS in Jonge Handsen en de finale ideeën zo sterk maakt. De jongeren luisteren naar elkaar en vullen elkaar perfect aan: er is voldoende fantasie en tegelijk genoeg zin voor realiteit.”

DIVERSE

VRIENDENGROEP

De samenwerking met Atlas & Arktos

Het opbouwen van vriendschappen is een kernwaarde in de werking van MAS in Jonge Handen. Vriendschappen zijn voor jongeren erg belangrijk en vormen de basis voor hun maatschappelijk welbevinden en een geslaagde schoolloopbaan. Dat is zeker ook het geval met een (super)diverse jonge bevolking. Een Turkse Vlaming heeft dubbel zoveel kans om door te stromen naar het hoger onderwijs als hij ten minste één goede autochtone vriend heeft, blijkt uit het recente CILS-onderzoek (Children of Immigrants Longitudinal Surveys).

Onder meer daarom werkt MAS in Jonge Handen sinds 2016 samen met Atlas, integratie & inburgering Antwerpen. Atlas heeft een specifiek aanbod voor 15- tot 19-jarige nieuwkomers, onder wie veel niet-begeleide minderjarigen. Hun zomercursus voor 16- tot 18-jarigen steunt op drie pijlers: onderwijs, werk en netwerk. Dat laatste facet krijgt veel aandacht. Atlas werkt hiervoor nauw samen met OKAN-scholen (Onthaalklassen voor Anderstalige Nieuwkomers). Naast de cursus verfijnen jongeren hun toekomstplannen, zoeken ze naar een vrijetijdsbesteding of schrijven zich in voor bijkomende lessen, met de hulp van de trajectbegeleiders.

Uit de zomercursus stroomden zeven jongeren door naar MAS in Jonge Handen. De samenwerking met Atlas steunt op deze fundamenten:

In OKAN-klassen kom je andere OKAN-leerlingen tegen en is het moeilijk om Belgische/Antwerpse vrienden te maken. MAS in Jonge Handen biedt jongeren een platform om andere jongeren van hun leeftijd in eenzelfde leefomgeving te leren kennen.

Nederlands is geen makkelijke taal. Er is geen betere manier om een taal te leren door veel te oefenen, te praten en fouten te maken. Als het kan met leeftijdsgenoten.

De MAS-collectie is groot, met voorwerpen uit de hele wereld. Samen herkenbare objecten, nieuwe collectiestukken en andere verhalen ontdekken brengt jonge gasten met elkaar in contact en in gesprek.

De meeste Atlas-jongeren komen uit conflictgebieden, met de bijbehorende verhalen over wat ze meemaakten in een andere samenleving en cultuur. De MAS-jongeren leren via hen meer over maatschappelijke (wereld)contexten, beeldvorming, persoonlijke problematieken.

Voor de Nederlandstalige jongeren was deze samenwerking niet vanzelfsprekend. Er was veel openheid om iedereen te leren kennen, maar de taal vormde een drempel. Onbewust maakten ze inside jokes, gebruikten ze spreekwoorden of spraken te snel, wat leidde tot miscommunicatie. Atlas en het MAS organiseerden samen de opleiding 'Klare Taal'. Zo leerde iedereen communiceren in het Nederlands, en wel met iemand die de taal nog niet beheerst.

Het MAS riep ook de hulp in van Arktos, een expertisecentrum dat kinderen en jongeren versterkt en partners ondersteunt om hetzelfde te doen. De vraag was om rond teambuilding, verbondenheid en communicatie te werken. Met verschillende methodieken ging Arktos daarom op zoek naar 'de lijm', de verbindende factor van de MAS in Jonge Handen. Elke jongere ging na wat z'n eigen unieke rol is binnen de groep. Dankzij Arktos kon de coördinator dit observeren én meestappen in een verbindend verhaal. Zij kreeg hiervoor ook een individuele training in groepsdynamiek, om beter te kunnen inspelen op wat er binnen de groep leeft.

Na een intensief traject van twee jaar bleven er twee 'jongeren van Atlas' in de vrijwilligerscrew van MAS in Jonge Handen. In 2018 startten we met Atlas een nieuw traject op, waarin opnieuw jongeren vanuit de zomercursus kunnen aansluiten bij MAS in Jonge Handen.

BELANGRIJKE FUNDAMENTEN

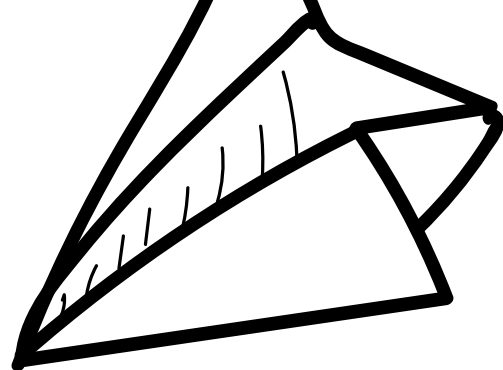
Wat MAS in Jonge Handen belangrijk vindt

- ☑ **Leg de link met de museumwerking en -collectie.** Als MAS in Jonge Handen acties bedenkt, tentoonstellingen maakt en evenementen organiseert, is dat altijd het geval. De jongeren putten uit de rijke depots en erfgoedverhalen van het MAS, en hun activiteiten worden opgenomen in de MAS-kalender.
- ☑ **Betrek er het hele museumteam bij.** MAS-medewerkers voelen zich verbonden met de plannen en acties van MAS in Jonge Handen. Zo kreeg de jongerenploeg na de opening van hun minitentoonstelling in 2012 vrijwel meteen spontane, positieve en opbouwende kritische reacties van medewerkers. Zij willen dat 'hun' jongeren het goed doen en beter worden in wat ze doen. Hun betrokkenheid gaat nog verder: bijna iedereen hielp mee om het evenement MAS[KED] van 2012 tot 2018 in goede banen te leiden: conservatoren backstage en aan de inkom, een publiekswerker naast het podium, de communicatieverantwoordelijke aan de artiesteningang, de directeur in het centrale coördinatiepunt.
- ☑ **Breek het concept 'museum' open.** MAS in Jonge Handen organiseert evenementen, activiteiten en specifieke projecten om andere jongeren te 'lokken'. Naast traditionele museumactiviteiten gaat het ook om andere events. Het is niet vreemd een voetbalwedstrijd met de Rode Duivels live uit te zenden in het museum, zolang er een link is met een object, de collectie of de museumwerking.
- ☑ **Speel in op bestaande evenementen.** Tijdens Museumnacht – en ook naar aanleiding van '5 jaar MAS' – bedenken de jongeren van MAS in Jonge Handen een aanvullend programma, zodat het publiek hen leert kennen.
- ☑ **Werk samen met (de vele) organisaties die jongeren bereiken.** MAS in Jonge Handen deed en doet dat met jeugthuizen (Het Bos, Kavka), jonge ondernemers, hogescholen (Karel de Grote-Hogeschool, GATE15), televisiezenders (JIMtv), middelbare scholen (SISA)...
- ☑ **Alles staat of valt met een goede en gerichte communicatie, digitaal en op papier.** (De twee zijn nodig.) Bezuinig daar niet op. Geef jongeren ook het woord in de samenwerking met de collega's van Marketing en Communicatie. Een voorbeeld: exitinterviews bij de expo Instinct leverden deze percentages op bij de vraag hoe bezoekers de expo hadden leren kennen: 65% zag het campagnebeeld op affiches, 30% op een flyer of infopanelen, 22% op de website en 8% via social media.

**“Alles staat
of valt met
een goede
en gerichte
communicatie,
digitaal en op
papier.”**

SUCCESSEN EN MISSERS

MAS in Jonge Handen, dat betekende de afgelopen jaren: kleinere ingrepen en grotere evenementen, vormen van samenwerking en eigen initiatieven. Het ging van museumnocturnes tot de applicatie MASup, van de eigen tentoonstelling Instinct tot de inrichting van een kleine ruimte in een vaste tentoonstellingszaal. We overlopen ze hier, met aandacht voor lessons learned. Instinct en zijn maakproces bespreken we uitgebreid apart.

Nocturnes, sleutel tot succes?

Het is bijna een sport geworden. MAS in Jonge Handen organiseert graag activiteiten buiten de reguliere openingsuren. Wat niet vreemd is: jongeren houden van 'mysterieuze', exclusieve openingsuren, bleek ook al uit het rapport Kies* van 2007. Toch zijn avondopeningen geen vanzelfsprekende sleutel tot succes. MAS in Jonge Handen organiseerde een erg succesvolle nocturne tijdens de expo Bonaparte aan de Schelde, maar ook minder geslaagde avondopeningen met maar een handvol bezoekers. Diverse factoren spelen mee: de datum, het weer, concurrerende evenementen, het thema van de expo, samenwerkingen en partners, achterban, communicatie... Elk aspect moet goed zitten, want als (jongeren)museum concurrer je met clubs, cafés, dancings, pop-upwinkels... Met het avondhoofd tegen een muur lopen hoort erbij.

Soms strand je...

In 2013 wilde MAS in Jonge Handen een zomerweek lang de museumzaal op de derde verdieping van het MAS overnemen. De jongeren hadden gekozen om te werken rond het thema 'recyclage', waarbij ze zoveel mogelijk duurzaam zouden werken, met recyclagemateriaal en met weloverwogen partners. Kunst, duurzaamheid, wegwerpcultuur en schaarste waren de kernwoorden, en objecten uit de MAS-

collectie de hoofdrolspelers. Ondanks veel enthousiasme binnen het MAS vond het project geen doorgang. De les: overleg op tijd met het beleid om de geesten te laten rijpen.

Meters en peters

Elke jongere kreeg binnen het MAS-team een meter/peter toegewezen om mee te wisselwerken en als aanspreekpunt voor projecten. Zo kon zij/hij het museum, de werking en de medewerker leren kennen, ook achter de schermen. De jongere konden bij hun meter/peter terecht met vragen over do's-and-don'ts, zoals: welke communicatiekanalen gebruik ik het best voor een jongerennocturne? Waarmee moet ik rekening houden zodat alles veilig en technisch in orde is? De MAS-medewerker van zijn kant kreeg een jonge, frisse en niet-museale blik op dagelijkse werkzaamheden en activiteiten. Ook kon de meter/peter advies vragen aan de jongere, bijvoorbeeld voor een nieuwe campagne of bij de ontwikkeling van een educatieve workshop.

De jongeren en MAS-medewerkers werden aan elkaar gekoppeld op basis van persoonlijkheid, interesses, studies en functie binnen het museum. Belangrijk bij het maken van de matches was dat elke functie aan bod kwam. Zo waren naast een conservator en een communicatieverantwoordelijke ook een

ploegleider Erfgoedbewaking én de MAS-directeur meter/peter van een MAS in Jonge Hander.

Het meter- en peterschap verruimde het denken en doen van de MAS-medewerkers. Dankzij het initiatief werden sneller links gelegd tussen het museum en de doelgroep jongeren. Jongeren deelden ook hun expertiseennetwerket met MAS-medewerkers. Zo ontstond er een samenwerking met de Chinese gemeenschap in Antwerpen. De 18-jarige Lilong was hierbij betrokken en participeerde actief aan het project. Curator Leen Beyers schakelde MAS in Jonge Hander An-Sofie in om onderzoek te doen voor de vaste expo Antwerpen à la carte. En de directeur gaf het woord aan zijn petekind tijdens de prijsuitreiking European Museum of the Year Award, waar MAS in Jonge Handen de Silletto Prize wegkaapte.

Toch is het project vastgelopen. Het bleek heel moeilijk samen af te spreken en daarbij rekening te houden met werk- en schooluren. Sommige collega's zagen hun petekind ook meer als een stagiair of jobstudent die extra werk kon verzetten. Ondanks enkele succesverhalen was het idee mooier in theorie dan in de praktijk.

MASup, de app met zes feestroutes

Zes rondleidingen ('feestroutes') namen je mee op een ontdekkingstocht door het museum. Elke rondleiding had een eigen rode draad met weetjes, geheimen en spelletjes: 'Een vluggertje', 'I'm Kanye West', 'Ik zien A geire', 'MAS op wereldreis', 'Lazy Sunday' en 'Mijn date is heet'. Wie niet wist wat te kiezen, kon de gokbutton gebruiken.

De applicatie werd gelanceerd in 2015, samen met het evenement From Seven to Eleven. 250 jongeren waren daarbij aanwezig. In anderhalf jaar tijd werd de app 1309 keer gedownload en werden 4137 tours gevolgd. 'Een vluggertje' (met één stop per verdieping) was het populairst, met bijna 25% van de opgevraagde tours. De applicatie werd ook door veel scholen gebruikt, zo bleek.

De applicatie was helaas ook snel verouderd. Met het oog op een goed behoud en beheer wisselen namelijk een aantal museumstukken om de drie tot zes maanden, met de nodige gevolgen. Ook de vaste opstelling van het MAS wordt regelmatig vernieuwd of aangepast. Hierdoor was de applicatie na twee jaar niet langer optimaal bruikbaar.

MAS[KED]

Voor MAS[KED] veranderde de hele MAS-wandelboulevard, van de gelijkvloerse tot en met de achtste verdieping, in één grote dansvloer, en dat voor een nachtelijk Venetiaans gemaskerd bal in een modern jasje. Het evenement vond plaats van 2011 tot 2018.

Het MAS organiseerde dit grote feest in samenwerking met partners: jongerencentrum Kavka vzw, jeugdcultuurcentrum Het Bos en Record Label/Artist Agency Kurious. Met opkomend Antwerps dj-talent werden vijf podia gevuld en van 20 tot 4 uur kregen de jonge bezoekers een goedgevuld muziekprogramma voorgeschoteld. Ook de museumzalen waren open, exclusief voor MAS[KED]-bezoekers. MAS in Jonge handen verzorgde er extra inhoudelijke activiteiten en omkadering.

De eerste vijf edities waren uitverkocht, met elke keer 2500 feestvierders: 2300 jongeren en 200 vrijwilligers, medewerkers en artiesten. De laatste twee edities (2017 en 2018) bereikte het evenement 'slechts' 1200 à 1500 jongeren. Naar de precieze redenen is het voorlopig gissen.

Tentoonstellingen

Het MAS probeert MAS in Jonge Handen zoveel mogelijk te betrekken bij vaste en tijdelijke tentoonstellingen, het liefst zo vroeg mogelijk in het proces. Dan is er nog ruimte voor hun creativiteit en de integratie daarvan in de presentatie.

De MAS-zalen zijn opgemaakt volgens een vast grid. De laatste ruimte heet elke keer de Sporenruimte en werd al vaak bedacht door MAS in Jonge Handen. In die ruimte kunnen bezoekers een reflectie of een spoor achterlaten over de tentoonstelling, net voor ze die verlaten. Dat is een symbolische verwijzing naar de sporen die Antwerpen heeft achtergelaten in de wereld, en de wereld in Antwerpen. Zo bedachten de jongeren een Sporenruimte voor de vaste expo Antwerpen à la carte en de tijdelijke tentoonstellingen Body Art en Encounters.

Door de jaren heen ontstond er een mentaliteitswijziging bij de MAS-medewerkers. MAS in Jonge Handen wordt niet langer alleen gevraagd om een extra ruimte in te vullen (waar men vaak zelf niet meteen een goede bestemming voor vond) maar ook om inhoudelijk mee na te denken. Zo ontwikkelde MAS in Jonge Handen de clusters Pride en Chrysostomos voor de expo Feest!. De jongeren namen daarvoor contact op met de gay community, gingen op zoek naar extra informatie, hebben de MAS-collectie in samenspraak met de curator uitgebreid met nieuwe objecten en componeerden een nummer dat deel uitmaakt van de unieke soundtrack.

**M
A
S**
IN JONGE
HANDEN

EXPO
INSTINC
EXPO
INSTINC
EXPO
INSTINC

HOOGTEPUNT **EXPO 'INSTINCT'**

Op 25 oktober 2018 ging de expo Instinct open en namen de jongeren van MAS in Jonge Handen een heuse museumverdieping in handen, na een intens proces. In de tentoonstelling lieten ze de dierlijke kant van de museumcollectie zien aan de hand van creatieve combinaties en een 'wild programma'.

Het MAS heeft een veelzijdige collectie. Je kan het zo gek niet bedenken of er staat over wat je bedacht in een van de depots een object te wachten om aan het publiek getoond te worden. De MAS-curatoren daagden MAS in Jonge Handen uit om tussen al die objecten te duiken en een

eigenzinnige expo te bouwen. Met hun brutale take-over schreven de jongeren een nieuwe definitie van wat een museum volgens hen moet zijn.

De jongeren volgden hun instinct. Ze kozen ervoor om een rijke selectie objecten over dieren uit de collectie te tonen. Instinct werd een expo vol met ludieke legendes, museumanekdotes en gekke combinaties die je niet vaak in een museum tegenkomt. Zoals daar zijn: een inuitpak gemaakt van walvisdarm, en ook het koppel duiven dat tijdens de Tweede Wereldoorlog belangrijke boodschappen rondbracht bij het Antwerpse verzet.

EEN AWARD EN EEN UITDAGENDE DIRECTEUR

Even terugspoelen: de werking van MAS in Jonge Handsen... werkte. Niet alleen won het MAS in 2013 met zijn benadering van jongeren de internationale Silletto Award, maar uit onderzoek bleek ook dat jongeren het MAS als hét symbool en icoon van 'jong Antwerpen' kiezen. En dus niet langer de kathedraal, voor veel Antwerpenaren letterlijk en figuurlijk een heilige toren. Dat bleek uit een Ipsos-onderzoek in 2016 naar het imago van de stad Antwerpen: "Jonge bewoners beschrijven het MAS als het icoon van hun generatie. Het MAS doet een nieuwe wind door de stad waaien. Iets wat deze bewoners in Antwerpen sterk aanvoelen."

Het juryverslag van de Silletto Award stelt onder meer: "They (de jongeren van Mas in Jonge Handsen) are able to stimulate other young people's interest in the museum in the future, functioning as ambassadors. Moreover the MAS thereby allows its own expertise and objectives to be questioned by those youngsters. The judges make the Silletto Award to the Museum aan de Stroom for the effectiveness of its empowerment of a new generation of participants."

Alert en kritisch blijven is natuurlijk nodig, bij uitstek met een jongerenwerking: is MAS in Jonge Handsen voldoende participatief? Blijft het niet te veel hangen in een vriendengroep die fijne dingen doet met en voor elkaar? Zijn het niet vooral leuke intenties en plannen? Met dit soort vragen daagde directeur Marieke van Bommel MAS in Jonge Handsen uit. En zij maakte het concreet: MAS in Jonge Handsen kreeg 100.000 euro en de duurste expozaal van 850 m², op drie voorwaarden:

1. Er moest interactie zijn tussen jongeren en de collectie.
2. De zaal moest tijdens de normale openingsuren open blijven voor de reguliere museumbezoeker.
3. Het project moest een 'smoel' hebben.

Off
we
go!

April 2017: Quoi?

MAS in Jonge Handen was niet aan zijn proefstuk toe. De afgelopen jaren zijn er ontzettend veel (goede) ideeën de revue gepasseerd, waar er niet altijd tijd of budget voor was. Met de drie directeursvoorwaarden in het achterhoofd snuisterde de coördinator in alle mapjes, verslagen en brainstormideeën, en stapte ze met een selectie MAS in Jonge Handen-ideeën naar de jongeren. Al snel werd duidelijk dat de groep een tentoonstelling wou maken. Uiteraard met de MAS-collectie én met ook ruimte voor evenementen, restauraties en een fablab/coworking-space. De jongeren wilden inspelen op de gevoelens van de bezoekers: dat uitgangspunt stond het hele proces lang centraal. (Andere opties die de revue passeerden: een workshopruimte, een evenementenhal, een clublokaal, een nachtclub.)

Een tentoonstelling dus, maar waarover? In twee brainstorms gingen de jongeren op zoek naar een geschikt thema. Op de longlist: dromen, the zoo of life/zoo/dieren, controversiële thema's, glitter en the museum of the internet. Het was meteen duidelijk dat de jongeren er zin in hadden. Ideeën als een museumtinder, muziek, memes, een rangschikking volgens prijs of kleur, kunst versus kitsch... passeerden in een hoog tempo de revue. Er was goesting!

Een stuurgroep hield, samen met de coördinator, het proces in het oog, hakte mee knopen door en temperde (bij momenten) de ambities. In de stuurgroep zaten: directeur Marieke van Bommel, coördinator Publiekswerking Cathy Pelgrims, coördinator Onderzoek Leen Beyers, manager Marketing & Communicatie Claire Verstraeten en een productie leider (afwisselend Sandra Lintermans en Julia Rossow). Maandelijks kwam de groep samen om de stand van zaken te bespreken, te beginnen met de shortlistthema's. Meteen kwam 'the zoo of life/zoo/dieren' als favoriet bovendrijven. Niet alleen omdat de Antwerpse zoo in 2018 175 jaar bestond, maar ook omdat met zo'n thema elke collectiecluster van het MAS aan bod kon komen: Toegepaste Kunsten en Geschiedenis, Cultuur en Geschiedenis, de Maritieme Cluster en Wereld (Afrika, Oceanië, Amerika, Azië).

Aanvankelijk wilden de jongeren een soort interactieve expo ontwikkelen, die elke maand van thema zou wisselen en andere stukken laten zien. De stuurgroep maakte meteen duidelijk dat dit niet haalbaar was op het vlak van behoud en beheer, personeelslast, transport, budget... Dat was voor de coördinator, die ook al haar twijfels had, een opluchting. Met een stuurgroep achter je sta je sterker in de dialoog met de jongeren.

Het principe 'voor en door jongeren' is erg belangrijk voor MAS in Jonge Handen. Het MAS probeert daar ten allen tijde rekening mee te houden en zoveel mogelijk op in te spelen. Ook voor het proces en resultaat van deze expo was dit een voorwaarde. Het MAS zocht bijvoorbeeld een school die houtbewerking aanleert om samen te werken en de scenografie mee uit te denken. In samenwerking met stad Antwerpen, afdeling Onderwijs, stapten we al vroeg in het proces naar BuSO School De Ark (Luchtbal, Antwerpen). Die ligt op maar een paar kilometer van het MAS, in een Antwerpse wijk waar het museum nog niet aanwezig was. Meteen legde de school ontzettend veel enthousiasme aan de dag. Men was er erg vereerd met de vraag.

Zomer 2017: naar de depots

Het MAS heeft een collectie van ruim 500.000 objecten. Hoe kon MAS in Jonge Hands daar een keuze uit maken? De eerste selectie vond ‘op het zicht’ plaats in de drie MAS-depots: het Kijkdepot, Hessenhuis en Luchtbal. Samen met de curatoren konden de jongeren gaan neuzen in de schappen en schuiven van een MAS dat ze tot dan nog niet hadden gezien.

“Het bezoek aan de depots was een unieke ervaring. Zo zot dat we daar met z’n allen mochten rondlopen.”

(Yvette – MAS in Jonge Hands)

“Ik wist dat de collectie van het MAS veel was. Maar het komt pas echt binnen als je door die gangen loopt. Objecten die ik nog nooit gezien heb en dingen waarvan ik nooit had kunnen denken dat ze in de MAS-collectie zitten.”

(Maxim – MAS in Jonge Hands)

Najaar 2017: een titel

Een jaar voor de opening moesten er een titel en definitieve tekst op tafel liggen voor de communicatie naar groepen, scholen en beurzen. Een deadline waar MAS in Jonge Hands even van achteroverviel. Want de jongeren wisten ook: een goede titel is ontzettend belangrijk. Claire Verstraeten sloot tweemaal aan bij een MAS in Jonge Hands-vergadering om mee na te denken over de titel en de boodschap die de expo bij de bezoeker wilde overbrengen. De nadruk lag op de dierlijke kant van de MAS-collectie, het uitgebreide programma, de take-over van het museum en het feit dat het MAS – en bijgevolg ook de curatoren – MAS in Jonge Hands had uitgedaagd om in de objecten van het museum te duiken.

Instinct was geboren, en wel hierom:

- de jongeren van MAS in Jonge Hands volgden hun instinct bij al hun keuzes; -
- ‘instinct’ verwijst naar de dieren en dierlijke materialen van de MAS-collectie;
- de bezoeker zou zelf zijn instinct kunnen volgen in de expo.

Het noorden kwijt

Zowel de coördinator als de jongeren van MAS in Jonge Hands hadden nog nooit een tentoonstelling gemaakt from scratch. Eind 2017-begin 2018 was de groep het noorden even kwijt en zat men vast in het maken van keuzes: hoeveel objecten hebben we nodig? Welke objecten gaan we kiezen? Wat is de volgende stap? Hoe moet die tentoonstelling eruitzien? Hoe gaan we ze maken? De paniek sloeg de ploeg om het hart. Maar er kwam redding...

“Leuk idee! Maar hoe beginnen we daar aan???”

(MAS in Jonge Hands)

Voorjaar 2018: een scenograaf!

Al van bij de start van het proces was duidelijk dat kwaliteit voorop moest staan. LED-strips, colsonbandjes, zelfgeschreven bordjes...: het getuigt allemaal van sympathieke zelfredzaamheid, maar niet meteen van professionaliteit. Zoals voor elke MAS-tentoonstelling zou er dan ook een professionele scenograaf worden aangesteld die de museumzaal moest vormgeven en inrichten.

dieren
collectie

25/10/19
– 17/02/20

€2

Vier bureaus zonden een voorstel in dat werd beoordeeld. Spannend was de vraag of het standpunt van de jongeren overeen zou komen met de visie van de stuurgroep. Een ontwerp beoordelen is, behalve een zaak van praktische en budgettaire overwegingen, ook een persoonlijke keuze. Er werd (gelukkig) unaniem gekozen voor de inzending van MO KA, een design agency in Brussel en een klein team dat creatieve concepten ontwikkelt voor grote merken. Ze hebben ervaring met grafische vormgeving en met interieur- en evenementendesign. Hun voorstel voor de vormgeving, de originele insteek, de digitale toepassingen en het plan van aanpak spraken iedereen aan. MO KA speelde meteen in op de vragen en voorzag bijvoorbeeld ook in een ruimte als speelse coworkingplek en een tribune waar ongeveer vijftig bezoekers konden plaatsnemen, ideaal voor de geplande activiteiten en evenementen. In het ontwerp werd veel hout gebruikt, zodat BuSO School De Ark betrokken kon worden bij het volledige proces. Dat was ook gevraagd.

Voorjaar 2018: definitieve selectie van de objecten

De depotbezoeken waren fijn en indrukwekkend, maar maakten het misschien nóg moeilijker om een selectie te maken. De coördinator van MAS in Jonge Handen vroeg eerst aan alle curatoren van het MAS om een voorselectie te maken rond het thema 'dieren', elk voor hun specialisatie. Vijf curatoren bespraken hun voorstellen samen met de jongeren. Het was opvallend dat de aandacht van de curatoren vooral naar 'topstukken' en unieke verhalen ging. Jongeren kozen meer 'op het zicht'.

"De objectselectie bleef de keuze van de jongeren en werd door de curatoren gerespecteerd."
(Leen Beyers – coördinatie curatorenteam)

Bepaalde verhalen of weetjes over objecten boeiden de jongeren erg. Daardoor werden enkele museumstukken in de selectie opgenomen die op het eerste gezicht nauwelijks interesse wekten maar die door de extra informatie een nieuwe dimensie kregen.

"Het selecteren van de objecten was voor mij niet de leukste periode. Als je een vergadering had gemist, kon je totaal niet meer volgen. Soms zaten er objecten terug in de selectie die we eerder hadden geschraapt of net andersom. Voor mij was het te chaotisch. Erg blij dat dat achter de rug was."

(Maxim – MAS in Jonge Handen)

"Ik werd echt enthousiast bij het zien van al die museumstukken. Wij mochten daaruit selecteren. Af en toe was het een beetje vechten tussen ons. We mochten van Liene gelukkig elk één veto stellen."

(Nina – MAS in Jonge Handen)

"In de meeste gevallen hadden we de objecten nog niet in het echt gezien. Dus moesten we beslissen op basis van een foto of soms zelf zonder foto. Zo kwamen we achteraf voor een aantal verrassingen te staan en bleken objecten soms veel kleiner te zijn dan dat we eerst dachten."

(Yvette – MAS in Jonge Handen)

"Niet iedereen was altijd op elke vergadering aanwezig. Zo liet Liene tijdens een vergadering 'dierlijke mannekesbladen' zien. Niemand was enthousiast. De volgende vergadering waren we met andere MAS in Jonge Handers toch nog eens gaan kijken. Iedereen vond de mannekesbladen supermooi. We hebben ze alsnog geselecteerd en een mooi plaatsje tegen de muur gegeven."

(Maria – MAS in Jonge Handen)

“Leuk dat de curatoren zo betrokken waren in het project. We kregen het gevoel dat ‘Instinct’ echt gedragen werd door het volledige MAS-team. Voor ons was het moeilijk om objecten te weigeren als er zo gepassioneerd over verteld werd, dat was een beetje zoeken.”

(MAS in Jonge Handen)

De uiteindelijke selectie is een mix geworden uit de voorselectie van de curatoren en objecten die de jongeren op eigen houtje hebben gevonden in de depots en de digitale databank van het MAS. Op basis van sleutelwoorden, materialen en zoektermen vonden zij veel objecten waarvan MAS-medewerkers het bestaan zelfs niet kenden. Instinct stelde uiteindelijk bijna 300 objecten uit de MAS-collectie tentoon.

“Positief dat er vele objecten die anders de depots niet verlaten, zijn geselecteerd. Een uitdaging voor ons team is nu om die objecten ook beter te registreren.”

(Leen Beyers – coördinatie curatorenteam)

Maart 2018: met de neus op de feiten

Elk jaar gaat MAS in Jonge Handen op weekend in het MAS. Om inspiratie op te doen, nieuwe ideeën vorm te geven, te werken aan projecten, opleidingen te volgen en aan teambuildingsactiviteiten deel te nemen. In 2018 stond het weekend in het teken van Instinct: MAS in Jonge Handen kreeg een communicatieopleiding van HURAE, ging op zoek naar de eigen identiteit en trok naar het Natuurhistorisch Museum in Brussel. Cathy Pelgrims (coördinator Publiekswerking) gaf een workshop over de leerstijlen van Kolb en collega Sandra Lintermans (productieleiding) ging samen met MAS in Jonge Handen door het volledige productieproces.

De jongeren hadden een wake-upcall nodig. Ze vonden het superleuk om aan de expo te werken en waren vereerd. Maar ze hadden nog niet helemaal door hoe belangrijk dit wel was. Die tentoonstelling moest in oktober 2018 opengaan en moest er stáán, op die dure derde verdieping. Zo’n boodschap komt beter over als iemand anders uit het museum dan de coördinator van MAS in Jonge Handen even op tafel komt kloppen. Cathy Pelgrims nam die rol op zich. De jongeren werden wakker geschud en met de neus op de feiten gedrukt. Dat was nodig om die neuzen opnieuw in dezelfde richting te krijgen.

Paasvakantie 2018: werkdagen

In de paasvakantie vonden er twee werkdagen plaats, waar elke MAS in Jonge Hander binnen en buiten kon fladderen, maar waar er vooral hard gewerkt moest worden. De jongeren waren vrij in hun keuze om bepaalde facetten van de tentoonstelling aan te pakken. Het programma kreeg vorm en de thema's/gevoelens van de expo werden bepaald. De jongeren werden in kleinere werkgroepjes verdeeld, waarin hun expertise en interesse werden gekoppeld aan specifieke taken in het proces. Er waren groepjes voor de communicatiecampagne, de scenografie, de objecten en de programmatie.

“De werkgroepjes werkten heel goed. Iedereen kon meegaan in zijn of haar interesseveld. Al die uiteenlopende studiekeuzes komen zo toch nog van pas en vormden op het einde één mooi geheel.”

(MAS in Jonge Handen)

Zomer 2018: (onder)zoeken, schrijven en schoonmaken

De jongeren kozen ervoor om ook de objecten ‘instinctief’ bij een bepaald gevoel te plaatsen. Vijf expothema’s vormden daarbij de rode draad. Ze vonden het alsnog belangrijk om bij bepaalde objecten in extra informatie te voorzien, zoals weetjes en wist-je-datjes. Dat was een beknopte vertaling van de fascinerende verhalen die ze bij hun opzoekwerk of van de curatoren hadden gelezen of gehoord. Elke jongere koos een aantal objecten. Ze deden er zelf verder onderzoek naar en konden de hulp van de MAS-collega’s invoeren. Ze schreven de teksten, waar eerst de coördinator en vervolgens een redacteur over ging. De curatoren keken alle teksten inhoudelijk na.

De jongeren waren betrokken in het volledige multimedieverhaal. Ze gingen op zoek naar grappige Youtube-filmpjes met dieren in de hoofdrol. Die werden in een verrassend kleurrijke compilatie gegoten door multimediapartner Undefined. En ze speelden de hoofdrol in de introductievideo aan het begin van de tentoonstelling.

MAS in Jonge Handen Nina, student conservatie-restauratie, werd betrokken bij het restaureren en schoonmaken van de geselecteerde objecten. Collega’s Behoud en Beheer maakten tijd vrij om haar aan het werk te zetten en te begeleiden. Zo deed zij nieuwe ervaringen op (en kwam er voor de collega’s tijd vrij).

Op zoek naar een campagne

Samen met Stad Antwerpen gingen de jongeren op zoek naar een geschikte communicatiecampagne voor de expo. MAS in Jonge Handen vond dit erg spannend en in het begin allesbehalve leuk. De groep had geen vertrouwen in stadscampagnes, omdat ze de huisstijl niet echt appreciëren en de jaren voordien minder goede ervaringen hadden opgelopen. Van bij de eerste vergadering werden er goede afspraken gemaakt: de jongeren zouden in elke fase betrokken worden en er was ruimte voor hun mening. De collega’s zouden die met hun ervaring creatief vertalen.

Het eerste concept was niet het ding van MAS in Jonge Handen, een mening die de jongeren en de MAS-directeur deelden. En een teleurstelling voor het creatief team. Er werd in de discussies nogmaals de nadruk gelegd op het facet ‘voor en door jongeren’ en op het instinctieve karakter van de tentoonstelling. Het tweede concept bestond uit enkele voorstellen die meer in de smaak vielen. De jongeren wisten toen zelfs niet wat te kiezen. Uiteindelijk viel de keuze op een campagne waar MAS in Jonge Handen het gezicht van was, in combinatie met MAS-objecten.

“Ik geef toe dat ik het op voorhand wel wat spannend vond om de jongeren zo nauw te betrekken bij de zoektocht naar een campagnebeeld voor de expo. Hoe meer meningen, hoe meer ik moet schipperen. Maar niks bleek minder waar. Het waren hele fijne gesprekken met nuttige input en de nodige flexibiliteit. En de modellen voor het beeld hebben dat waanzinnig goed gedaan! We zijn dus geëindigd met een van mijn favoriete campagnebeelden tot nu toe voor het MAS.”

(Claire Verstraeten – manager Marketing en Communicatie)

“De samenwerking met Claire en het team Communicatie was top! Complimenten van de jongeren.”

(MAS in Jonge Handen)

September 2018: handen uit de mouwen

Waar mogelijk en nodig stak MAS in Jonge Handen de handen uit de mouwen. De scenografie maakte gebruik van houten 'nesten' die tegen het plafond hingen of op de grond stonden. MO KA gaf daarom een snelcursus 'nesten' bouwen. Het hele team werkte een heel weekend lang aan twaalf kleinere en twee grote nesten. Hun respectievelijke doorsnedes: 275 en 500 centimeter. Met houten stokken en colsonbandjes werden ze uit het niets opgebouwd.

MAS in Jonge Handen koos ervoor elk object te labelen met informatie, op een originele manier. Objecttitel, periode, herkomst en materiaal werd in het Nederlands, Frans en Engels eigenhandig met DYMO's uitgetikt. Een onderschat en intensief werkje, dat tegen het einde voor heel wat frustraties zorgde. Maar het resultaat mocht er zijn (op hier en daar een klacht over de leesbaarheid na).

"Heel erg fijn om zoveel vertrouwen te krijgen."

(MAS in Jonge Handen)

De collega's moesten hun comfortzone verlaten: jongeren loslaten in het MAS, het was geen evidentie. Maar ze deden dat met verve. Tijdens de opbouwperiode stonden MAS in Jonge Handers tussen de vitrines en objecten, netjes met de juiste handschoenen aan, klaar om 'hun' objecten op de juiste plaats neer te zetten.

Oktober 2018: persconferentie en opening!

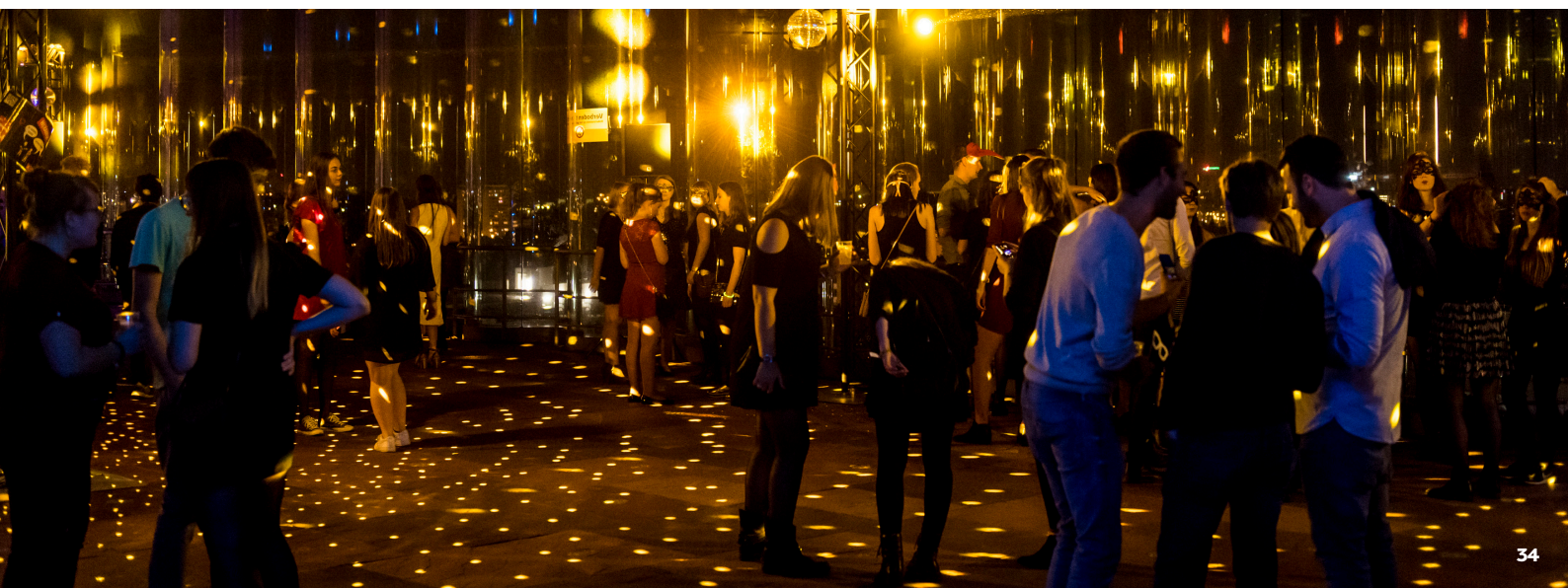
Geen opening zonder stress. Het was alle hens aan dek tijdens de laatste dagen. De avond voor de persconferentie stonden de jongeren met z'n allen nog labels te plakken, foute labels bij te stellen, tekstbordjes op te hangen en de zaal te poetsen. Yvette verzorgde een mooie speech, zowel tijdens de persconferentie als bij de opening. En MAS in Jonge Handen wist het MAS alsnog te verrassen met onverwachte cadeaus.

"We stonden in de krant, hoe zot is dat?"

(Yvette – MAS in Jonge Handen)

"Heel fijn om zoveel positieve reacties van alle collega's te krijgen, maar er moet toch iets mis zijn met de expo?"

(MAS in Jonge Handen)

Een wild programma

Als het van MAS in Jonge Handen en de coördinator had afgehangen, was het randprogramma van de expo nog uitgebreider geweest. In samenspraak met de stuurgroep werd er gekozen voor een behapbaar aanbod, dat ook haalbaar was voor het personeel:

- ✓ MAS in Jonge Handen Maxim maakte met twee bevriende jonge kunstenaars een ontwerp voor een muurtekening op de tentoonstelling. Het ontwerp was gebaseerd op de objecten en het thema. Gedurende de expo werd er in het weekend tijdens de openingsuren van de museumzaal live aan de tekening gewerkt. De bezoekers konden zo mee genieten van het proces én het resultaat.
- ✓ In de herfstvakantie was de theaterproductie Animalium, een avontuurlijke voorstelling met mechanische circusdieren (de laatste in hun soort), op bezoek. Dit was een project van De Machienerie i.s.m. Ell Circo D'ell Fuego. Er werden 24 voorstellingen gespeeld in de Instinct-tribune.
- ✓ *“Dat er een levende schildpad in de theatervoorstelling zat, kwam ik gelukkig pas te weten toen de voorstellingen waren afgelopen.”*
(MAS-collega Behoud & Beheer)
- ✓ Elke laatste woensdagavond van de maand organiseerde Talanton vzw in samenwerking met MAS in Jonge Handen funky concerten met jonge getalenteerde Antwerpse muzikanten. Het MAS kent Talanton vzw van het jaarlijkse evenement Jazz in 't MAS. De organisatie wordt geleid door jonge gebeten Antwerpenaren en studenten.
- ✓ Twee zaterdagmiddagen kon je de expo bezoeken met spoken word en een aangepaste soundtrack die via een silent disco werd aangeboden.
- ✓ Bezoekers werden op twee zondagen aangespoord om mee te schetsen.
- ✓ Elke zondag stond er een MAS in Jonge Handen paraat om bezoekers op sleeptouw te nemen. Je kon ook je persoonlijke gids (op naam!) boeken via de website.
- ✓ De coworkingspace stond elke dag ter beschikking om te werken, vergaderen of brainstormen. Het werd een onderdeel van de STUDY360-campagne, waarin studenten tijdens de examenperiode kunnen studeren op unieke plaatsen in de stad.
- ✓ Er werd een plek ingericht om 'dierlijke' gezelschapsspelletjes te kunnen spelen, eigenhandig geselecteerd en goedgekeurd door MAS in Jonge Handen. Eind januari vond een game boarding day plaats.
- ✓ Afsluiten deden we met een studiedag: waar ligt de toekomst voor musea en jongerenwerkingen?

“We moeten musea interessanter maken voor jongeren, niet jongeren geïnteresseerd maken in musea. De tentoonstelling ‘Instinct’ is hoe het hoort te zijn.”

(Franky Devos, directeur kunstencentrum Vooruit in Gent)

“De ruimte werd ingericht om er te zijn, niet enkel om te bezoeken. Dat is nieuw.”

(Marieke van Bommel, directeur van het MAS)

EIND

RESULTAAT

Bij een expo hoort ook het ontwikkelen van bijhorende museumproducten. De jongeren maakten een verlanglijstje van hebbedingen en creëerden voor deze dragers acht verschillende gemorfte dieren, i.s.m. de scenograaf. Deze dieren zijn allemaal te zien in de opstelling, en ook de gemorfte dieren zijn onderdeel van de scenografie. Daarnaast kozen ze een aantal museumobjecten om heruit te geven: een 19e-eeuws uilenbord- en ganzenbordspel, postkaartjes van mannekesbladen uit de 19e eeuw en een coaster-set geïnspireerd op een vreemde collectie 20e-eeuwse labels voor Best Portland Cement. MAS-curator Jan Parmentier schreef de PARMENTIERS Dierengids, een eigenzinnig boekwerkje gebaseerd op de objectselectie van de jongeren. Daarmee won MAS in Jonge Handen de Museum Product Award 2018.

De Museums + Heritage Awards worden jaarlijks uitgereikt aan innovatieve en baanbrekende initiatieven binnen de musea en andere erfgoedinstellingen. Er worden prijzen uitgereikt in verschillende categorieën die de grote verscheidenheid aan instellingen en initiatieven in de sector moeten aantonen. De expo 'Instinct' werd genomineerd binnen de categorie 'The International Project of the Year – less than £1m'.

In de ogen van de jongeren van MAS in jonge handen

Voor de 15 MAS in Jonge Handers was dit een uniek project. Zij leerden:

- ☒ Alle facetten van de museumwerking kennen
- ☒ Een project opstarten
- ☒ Doorzetten
- ☒ Als groep samenwerken
- ☒ Hun talenten ontwikkelen
- ☒ Wat professioneel werken betekent

Ze kregen nieuwe inzichten en leerden veel bij, terwijl het tegelijk plezierig bleef. En ze zijn vooral erg dankbaar voor de kans die ze kregen en voor alle hulp en ondersteuning van het museum personeel. Elk team moest mee zijn om dit tot een goed einde te kunnen brengen. Zelf geven ze aan dat er meer uitdagingen hadden mogen zijn, maar de 'ervaren controle' door het MAS zorgde ervoor dat ze zichzelf niet voorbij holden en alles haalbaar bleef. De stuurgroep was wel degelijk nodig.

"Het was niet altijd gemakkelijk om het evenwicht te bewaren tussen onze wensen en de museumpraktijk."

(Liene Conard – coördinator MAS in Jonge Handen)

“Hoe zot is dat eigenlijk? Een eigen expo in het MAS. Nooit gedacht dat dit een van de mogelijkheden kon zijn.”

In de ogen van het MAS

Enkele topics om te onthouden:

- ☑ Instinct tilde de jongerenwerking van het MAS op een hoger niveau. Het MAS gaf de jongeren vertrouwen en dat ligt mee aan de basis van het succes. Een nuttige les voor participatieve projecten.
- ☑ MAS-collega's waren positief verrast en willen MAS in Jonge Handsen in de toekomst meer kansen geven in het museum. Zo kregen de jongeren recent de vraag om mee na te denken over de collectievorming.
- ☑ De MAS-collectie biedt ontzettend veel mogelijkheden, meer dan soms wordt gedacht. Een 'blind' depotbezoek is bijna een must in de zoektocht naar verrassende objecten voor een tentoonstelling. De jongeren hebben medewerkers anders doen kijken naar de 500.000 objecten van het museum.
- ☑ Het begrip 'museumbezoek' werd opengetrokken. Een museumzaal kan ook een plek zijn waar je je thuis kan voelen, waar je kan werken en waar geleefd kan worden. Ruimte voor activiteiten zorgt voor dynamiek.

“Wat een toewijding, wat een motivatie, wat een stralende bende jonge mensen die zich tomeloos inzetten voor het MAS. Altijd fijn om ze in de kantoren van het MAS tegen te komen.”

(Sandra Lintermans – productieleider)

Hindernissen

- ☑ De samenwerking met BuSO De Ark zat van in het begin goed. Maar naarmate het proces vorderde, werd het moeilijk om de leerlingen er optimaal bij te betrekken. Om veiligheids- en verzekeringsredenen wilden de aannemers niet met hen samenwerken. De opbouw van een expo moet heel snel en in een korte tijdsspanne gebeuren, en de school had helaas meer tijd nodig. In allerlei manieren gezocht om de leerlingen bij de tentoonstelling te betrekken. Zo maakten ze een houten huisje in de wandelboulevard, geïnspireerd op de expo, waar bezoekers konden 'chillen'. En ze fabriceerden houten vitrines die het MAS en de jongeren tijdens de expo én in de toekomst nog kunnen gebruiken om objecten tentoon te stellen. Alle leerlingen van de school kwamen, samen met MAS in Jonge Handen, de tentoonstelling bezoeken.
- ☑ Een coworkingspace in een museumzaal klinkt mooier op papier dan het in werkelijkheid is. Kleine euvels (te donker, te koud) speelden de werking ervan parten. Er mag in het museum ook niet gegeten of gedronken worden, wat niet optimaal is tijdens het studeren of werken. Voor de erfgoedbewakers was dit geen evidentie om in het oog te houden.
- ☑ De jongeren zelf gaven rondleidingen in de expo. Daar kregen ze een gerichte opleiding voor. Er waren minder boekingen dan voor een 'normale' tijdelijke expo. De MAS-gidsen hadden de indruk dat groepen dit 'ongewoon' vonden.
- ☑ Een wild programma is niet makkelijk te communiceren: er waren diverse activiteiten op verschillende momenten, voor een waaier aan doelgroepen. De communicatie verliep via de reguliere kanalen, met extra aandacht voor universiteits- en hogeschoolcampussen. De indruk leeft dat dit wat anders aangepakt had moeten worden om het evenement optimaal tot bij de (jonge) Antwerpenaren te krijgen.
- ☑ MAS in Jonge Handen maakte een instinctieve tentoonstelling voor dromers en doeners, zoals de begrippen in de leerstijlen van Kolb luiden. Sommige bezoekers begrepen dat niet goed, liepen verloren of vonden het te chaotisch. Daar hadden de jongeren niet bij stilgestaan.

"Het educatieve aspect van de museumcollectie ging naar mijn mening wat verloren in de expo 'Instinct'. Hoewel de info bij de meeste objecten leerrijk en soms verrassend was, waren er ook objecten waarbij de uitleg heel summier was."

(Erfgoedbewaker MAS)

"Een jongerenwerking is een goede aanvulling op een museum, maar het educatieve aspect van een erfgoedmuseum en de (historische) waarde van zijn objecten moeten (mijns inziens) zorgvuldig bewaakt worden."

(Erfgoedbewaker MAS)

"De scenografie en de nesten gaven een hele aangename sfeer. Ik voelde me een ontdekkingsreiziger. Als er geen evenementen waren, voelde de tribune wat leeg aan. De cosy ruimte op het einde was erg gezellig."

(Erfgoedbewaker MAS)

"We kregen af en toe te horen dat niet alles even duidelijk was. Maar sorry, we kunnen niet steeds voor het klassieke gaan. Ergens moet de toeschouwer zich daarbij neerleggen. De expo is toegankelijk voor iedereen, maar de evidentie probeerden we eruit te halen. Dat zat sommige bezoekers dwars, maar voor jongeren maakt dat niet uit. Zij vinden dat juist aantrekkelijk."

(Maxim – MAS in Jonge Handen)

Druk bezorgd en gewaardeerd

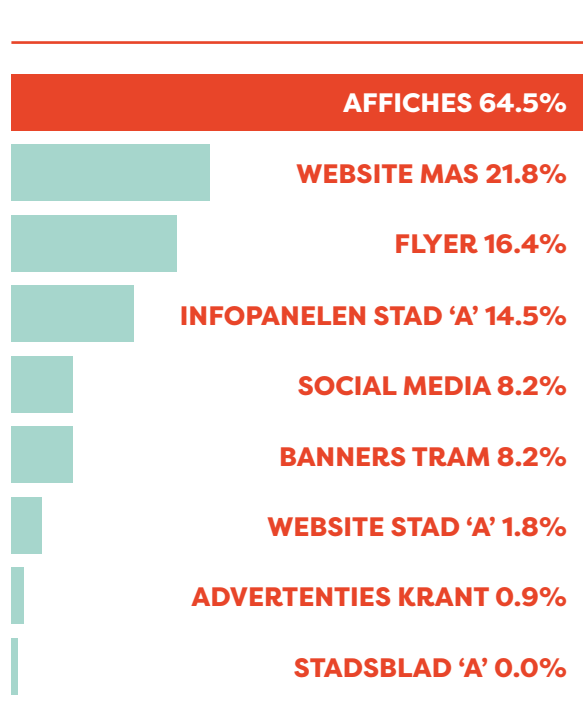
MAS in Jonge Handen voerde samen met stagiaire Robin Hagemans een face-to-facebevraging uit over 'Instinct'. Er werden 201 enquêtes afgenomen, gedurende de volledige looptijd van de expo. Aangevuld met de bezoekerscijfers maakten we met deze gegevens een analyse en evaluatie.

Instinct (looptijd: 3,5 maanden) verwelkomde 41.689 bezoekers. Daar mogen de jongeren erg trots op zijn. Dit cijfer ligt helemaal in de lijn van voorgaande tijdelijke tentoonstellingen van het MAS en overtreft het vooropgestelde marketingdoel van 25.000 bezoekers. 22 procent van de bezoekers kwam speciaal voor de expo naar het MAS. Eén derde had het MAS al eens bezocht.

25 procent van de bezoekers was student en 22 procent was tussen 16 en 26 jaar. Er is jammer genoeg geen cijfermateriaal waarmee we deze percentages kunnen vergelijken. Tijdens STUDY360 kwamen 446 studenten naar de co-workingspace van Instinct. Evenementen en cross-overs tussen verschillende disciplines waren erg belangrijk. 10 procent van de Instinct-bezoekers kwam via zo'n evenement in aanraking met het MAS. Een theatervoorstelling of een muziekconcert in een museum blijft wel bevreemdend voor veel bezoekers. Een reeks met een terugkerend concept werkte beter dan eenmalige interventies.

Gericht communiceren

Voor het MAS en MAS in Jonge Handen was een jongerengerichte communicatiecampagne erg belangrijk. Samen met afdeling Ondernemen & Stadsmarketing van de stad Antwerpen werd er gekozen voor een gerichte affichage in de stad Antwerpen én in hogescholen en universiteiten. Dat werd aangevuld met de bestickering van een tram en er werd ook ingezet op Facebook en Instagram, met betalende en niet-betalende posts. Twee derde van de Instinct-bezoekers had de verschillende campagnebeelden gezien. 65 procent had affiches gespot en slechts 8 procent was met een campagnebeeld in aanraking gekomen via social media. De beelden werden vooral geapprecieerd voor hun 'originaliteit' en omdat ze 'goed gemaakt' waren. 58 procent kreeg door de campagne zin om de expo te bezoeken.

Waar
campagne-
beelden gezien?
(Meerdere
antwoorden
mogelijk)

Had de Instinct-bezoeker het principe 'voor en door jongeren' op voorhand begrepen of had hij een vermoeden tijdens zijn bezoek? 45 procent had het gevoel dat de Instinct door jongeren was gemaakt. 34 procent vond dat de expo specifiek op jongeren was gericht. 17 procent wist vooraf waarover de expo zou gaan.

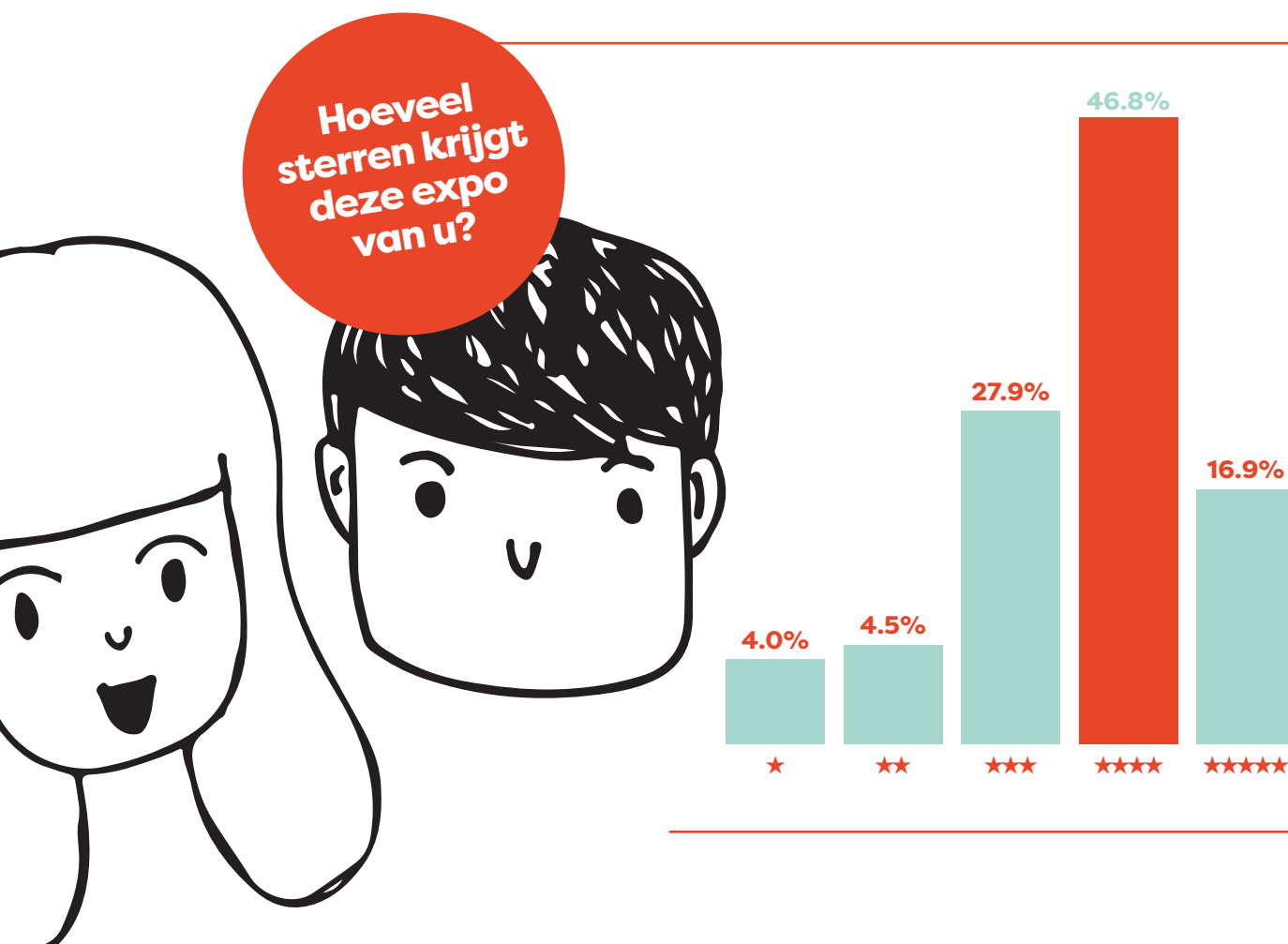
Was het goed?

De collectie van het MAS staat in alle projecten van MAS in Jonge Handen centraal. Die willen graag laten zien wat er in de MAS-collectie allemaal te vinden en te zien is. 70 procent van de bezoekers is door Instinct benieuwd geworden naar de vaste collectie. Een doel dat we absoluut nastreefden.

Bezoekers apprecieerden de anekdotes en verhalen bij de objecten. De indeling in verschillende thema's bleek niet voor iedereen helder. En de opzet over wat MAS in Jonge Handen is en doet mocht nog explicieter aan bod komen.

- ✓ 'Het idee dat dit door jongeren opgezet is, vind ik opmerkelijk.'
- ✓ 'Het is heel grappig en origineel.'
- ✓ 'I don't really like to see dead animals, but I liked the cute animal videos.'
- ✓ 'Het ziet er mooi uit en de presentatie is top. Maar ik snap niet waarom bepaalde objecten binnen een bepaald thema zijn ingedeeld.'
- ✓ 'Ik miste af en toe wel informatie, maar tegelijkertijd zaten er ook grappige en interessante weetjes in.'
- ✓ 'Voor herhaling vatbaar.'
- ✓ 'Probleem met parkeren.'

Instinct kreeg van de bevrageerden een hoge waardering.
63,7 procent gaf vier sterren of meer.

**M
A
S**
IN JONGE
HANDEN

10

GEBOD

10

GEBOD

10

GEBOD

WERKEN MET JONGEREN

DE 10 GEBODEN

GEBOD 1

Zorg voor voldoende catering: eten en drinken verbindt.

GEBOD 2

Organiseer opleidingen: elk jaar krijgen MAS in Jonge Handen twee professionele opleidingen, zowel door externen als door MAS-collega's. Zo'n opleiding is altijd gelinkt aan een project waar ze op dat moment aan werken.

GEBOD 3

Zorg voor voldoende ruimte en tijd voor teambuildingactiviteiten.

Opleidingen en teambuilding: voorbeelden

☼ De kunsteducatieve organisatie De Veerman leerde MAS in Jonge Handen hun blik op een museumbezoek verruimen door muziek, dans en fotografie in te zetten. De jongeren ontdekten zelf wat een museum is en kan zijn, via een zintuiglijke benadering.

☼ Professioneel Snapchatter Barbara Van Geel gaf een meerdaagse opleiding over hoe MAS in Jonge Handen aan storytelling kan doen, net zoals commerciële bedrijven (maar dan low budget).

☼ MAS in Jonge Handen leerde 'Loesjes' schrijven met het oog op knallende campagnes en titels. Eén voorbeeld: "Mensen zijn zoals chocolade. Je hebt ze in alle kleuren en soms met nootjes."

☼ Een tentoonstelling van begin tot eind: MAS-productieleidster Sandra Lintermans gaf meer uitleg over het proces en welke stappen je moet doorlopen.

☼ Een gidsenopleiding om zelf rondleidingen te geven in hun zelfgemaakte expo Instinct.

Wat teambuilding betreft: MAS in Jonge Handen ging op Shitty Guide Tour, ontsnapte uit een escape room, maakte uitstapjes naar Museumnacht Gent en N8 in Amsterdam, en ging elk jaar op weekend in het museum. Allemaal kregen de jongeren een trui (zo'n identiteitssymbool doet wonderen voor de samenhang), dronken ze na afloop van meetings één 'pint' of meer en namen ze de tijd om elkaars competenties te leren kennen, te praten en elkaars goede en minder goede eigenschappen te ontdekken. De coördinator: "Vergelijk MAS in Jonge Handen qua intensiteit met een jeugdbeweging. We zien elkaar bijna wekelijks en af en toe neem je items mee naar huis om voor te bereiden of aan te werken."

GEBOD 4

Neem jongeren serieus: elke jongere ondertekent een vrijwilligersverklaring waarin haar/zijn 'opdracht' binnen het MAS en MAS in Jonge handen duidelijk geformuleerd wordt. Er zijn ook afspraken over kleine vergoedingen.

GEBOD 5

Zorg voor erkenning. Een MAS in Jonge Hander krijgt na z'n 'carrière' een ComPas (CompetentiePaspoort). Dat certificaat kennen Antwerpse organisaties en scholen toe aan jongeren die in hun vrije tijd, in door een jury 'erkende' instellingen, andere kinderen, tieners en jongeren ondersteunen, coachen, begeleiden... Het is een erkenning voor de competenties die ze verwerven. Een competentiedocument kan je als museum ook zélf uitreiken. Er zijn tal van organisaties die je hierbij ondersteunen.

GEBOD 6

Stel een (jonge) coördinator aan. Jongeren hebben een aanspreekpunt nodig in de organisatie: iemand bij wie ze hun ei kwijt kunnen in moeilijke situaties op school of thuis, en die praktisch zaken opvolgt, zoals contracten en bestelbonnen. MAS in Jonge Handen wordt gecoördineerd door een publiekswerker die halftijds aan dit project werkt.

GEBOD 7

Heb geduld en neem voldoende tijd. MAS in Jonge Handen komt vooral samen in het weekend of op weekavonden, momenten waarop er geen MAS-collega's in huis zijn. Aftoetsen met collega's gebeurt tijdens de reguliere uren, met de jongeren op andere momenten. Dit vertraagt het proces. Zo nam de realisatie van de applicatie MASup een jaar in beslag. (De expo Instinct heeft MAS in Jonge Handen dan weer in anderhalf jaar verwezenlijkt, wat snel is.)

GEBOD 8

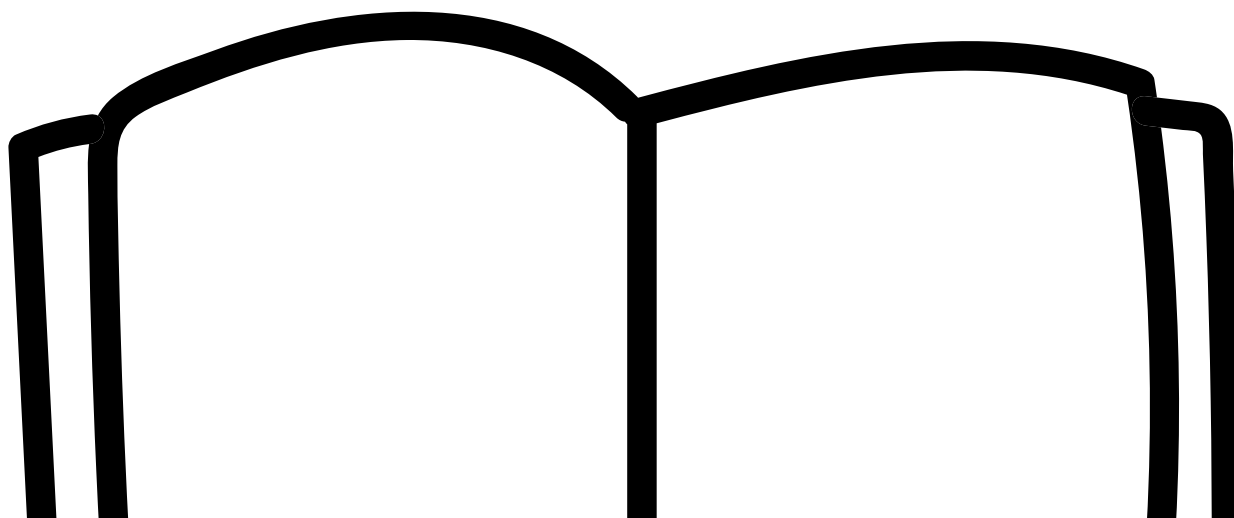
Heb vertrouwen in de jongeren. Elke MAS in Jonge Hander krijgt een toegangsbadge tot de kantoren en kan ook de andere deuren van het museum openen. Een MAS In Jonge Hander is altijd welkom. Zij zijn ook in staat om zelfstandig activiteiten en evenementen te begeleiden.

GEBOD 9

Voorzie in een budget. Ook met kleine bedragen kun je veel verwezenlijken. Werk bijvoorbeeld met lokale jonge artiesten en ander creatief talent. Zij zijn meestal erg dankbaar dat ze een platform krijgen.

GEBOD 10

Zet de jongerenwerking in je beleidsdocumenten. Zijn jongeren echt belangrijk voor je organisatie? Wil je het principe 'Voor en door jongeren' radicaal doortrekken? Overtuig eerst je directeur en verzeker je (door de jaren heen) van een plek in de missie en visie. MAS in Jonge Handen is uitgegroeid tot een hoeksteen van de MAS-werking.

**we
want
more!**

**we
want
more!**

**M
A
S**
IN JONGE
HANDEN

COLOFO

COLOFO

COLOFO

COLOFO

COLOFO

COLOFO

MAS IN JONGE HANDEN 2006-2018 EEN TERUGBLIK

Colofon

AUTEUR

Liene Conard

REDACTIE

Patrick De Rynck, Cathy Pelgrims

VORMGEVING

HURAE

MET DANK AAN MAS IN JONGE HANDEN

Ahmad Mashta, Anne Van Thillo, Anneleen Mombaerts, Anton Rombaut, Arno Verlent, An-Sofie Nedée, A'nouch van den Block, Bart van Beveren, Brent Blockx, Britt de Sutter, Carlijn Postma, Dries Vancauwenberghe, Erin Huysmans, Evelyn Vonck, Evi Marechal, Evy Chong, Flore Keersmaekers, Francis Claudio, Iris Van Keer, Iryn Bijker, Jakke Theyssens, Laura Aerts, Layla Luyckx, Lilong Wang, Lina Nasser, Manila Sapkota, Mara Nuyens, Maria Vasquez, Marije Spek, Maxim van Cauwenberge, Mohammed Maadh Shaheen, Murtadha Ghazi, Nathalie Brejaart, Nina Deleu, Olivia van Aalst, Omar Albarwari, Rashid Alkhazaaly, Robin de Cock, Roxanne Cox, Sadaf Ahmadzay, Senna Theuwissen, Steffy Spencer Lopes, Stien Kames, Sophia Simons, Stefan Goovaerts, William Mallien, Yvette Poupalova, Zakaria Ben Liazid

WETTELIJK DEPOTNUMMER

D/2019/0306/95

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Marieke van Bommel
MAS | Museum aan de Stroom
Hanzestedenplaats 1
B - 2000 Antwerpen
T + 32 (0)3 338 44 00
E mas@antwerpen.be

www.mas.be

